

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 22ας Ιουνίου 2006 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-182/03 και C-217/03,

με αντικείμενο προσφυγές ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 230 ΕΚ, οι οποίες ασκήθηκαν στις 25 και 28 Απριλίου 2003,

Βασίλειο του Βελγίου, εκπροσωπούμενο αρχικώς από την A. Snoecx και ακολούθως από την E. Dominkovits, επικουρούμενες από τους B. van de Walle de Ghelcke, J. Wouters και P. Kelley, avocats,

προσφεύγον στην υπόθεση C-182/03,

Forum 187 ASBL, με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο), εκπροσωπούμενη από τους A. Sutton και J. Killick, barristers,

προσφεύγουσα στην υπόθεση C-217/03,

* Γλώσσες διαδικασίας: η γαλλική και η αγγλική.

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους G. Rozet, R. Lyaί και V. Di Bucci, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, J. Makarczyk, R. Schintgen, P. Kūris (εισηγητή) και J. Klučka, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 14ης Σεπτεμβρίου 2005,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Φεβρουαρίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Το Βασίλειο του Βελγίου ζητεί, με την προσφυγή του, την ακύρωση της αποφάσεως 2003/757/ΕΚ της Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς

ενισχύσεως που σχεδιάζει να εφαρμόσει το Βέλγιο υπέρ των κέντρων συντονισμού που είναι εγκατεστημένα στο Βέλγιο (ΕΕ L 282, σ. 25· στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), στο μέτρο που δεν επιτρέπει την έστω προσωρινή ανανέωση της ιδιότητας του κέντρου συντονισμού για τα κέντρα συντονισμού που υπάγονταν στο εν λόγω καθεστώς στις 31 Δεκεμβρίου 2000.

- 2 Η Forum 187 ASBL (στο εξής: Forum 187) ζητεί την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Το νομικό πλαίσιο

Ο έλεγχος των υφιστάμενων καθεστώτων ενισχύσεων στο κοινοτικό δίκαιο

- 3 Το άρθρο 88, παράγραφοι 1 και 2, πρώτο εδάφιο, ΕΚ προβλέπει τα εξής:

«1. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη αυτά. Τους προτείνει τα κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και η λειτουργία της κοινής αγοράς.

2. Αν η Επιτροπή διαπιστώσει, αφού τάξει προηγουμένως στους ενδιαφερομένους προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, ότι ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά κατά το άρθρο 87 [ή] ότι η ενίσχυση αυτή εφαρμόζεται καταχρηστικώς, αποφασίζει ότι το εν λόγω κράτος οφείλει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει εντός προθεσμίας που η ίδια καθορίζει».

- 4 Κατά το άρθρο 17, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88] της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1, στο εξής: κανονισμός):

«Εφόσον η Επιτροπή θεωρήσει ότι ένα καθεστώς ενισχύσεων δεν είναι συμβιβάσιμο ή δεν είναι πλέον συμβιβάσιμο με την κοινή αγορά, ενημερώνει το οικείο κράτος μέλος για την προκαταρκτική της γνώμη και το καλεί να υποβάλει τις παρατηρήσεις του εντός προθεσμίας ενός μηνός. Η Επιτροπή μπορεί να παρατείνει την προθεσμία αυτή, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις.»

Το βελγικό φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού

- 5 Το βελγικό φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού, το οποίο παρεκκλίνει από το κοινό δίκαιο, διέπεται από το βασιλικό διάταγμα 187, της 30ής Δεκεμβρίου 1982, σχετικά με τη δημιουργία των κέντρων συντονισμού (*Moniteur belge* της 13ης Ιανουαρίου 1983), όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε πολλάκις.
- 6 Το ευεργέτημα του καθεστώτος αυτού εξαρτάται από τη χορήγηση προηγούμενης ατομικής άδειας στο κέντρο με βασιλικό διάταγμα. Για τη χορήγηση της άδειας αυτής, το κέντρο πρέπει να αποτελεί μέρος ομίλου με πολυεθνικό χαρακτήρα, να διαθέτει κεφάλαιο και αποθεματικά το ύψος των οποίων προσεγγίζει ή υπερβαίνει το ένα δισεκατομμύριο βελγικά φράγκα (BEF) και να πραγματοποιεί ετήσιο κύκλο εργασιών, το συνολικό ποσό του οποίου προσεγγίζει ή υπερβαίνει τα δέκα δισεκατομμύρια BEF. Επιτρέπονται μόνον ορισμένες προκαταρκτικές, επικουρικές ή συντονιστικές δραστηριότητες, οι δε επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα αποκλείονται του ευεργετήματος του καθεστώτος αυτού. Τα κέντρα πρέπει να απασχολούν στο Βέλγιο τουλάχιστον το αντίστοιχο δέκα προσώπων εργαζομένων με πλήρη απασχόληση για τα δύο πρώτα έτη της δραστηριότητάς τους.
- 7 Η χορηγούμενη στο κέντρο άδεια ισχύει για δέκα έτη και είναι ανανεώσιμη για την ίδια διάρκεια.

- 8 Το φορολογικό καθεστώς στο οποίο υπάγονται τα εγκεκριμένα κέντρα συντονισμού παρεκκλίνει του κοινού φορολογικού συστήματος από διάφορες απόψεις.
- 9 Πρώτον, το φορολογητέο εισόδημα των κέντρων καθορίζεται κατ' αποκοπή σύμφωνα με τη μέθοδο που αποκαλείται «cost plus». Αντιστοιχεί σε ένα ποσοστό επί του ποσού των δαπανών και εξόδων λειτουργίας, από τα οποία αποκλείονται τα έξοδα προσωπικού, οι χρηματοοικονομικές δαπάνες και ο οφειλόμενος φόρος επί των εταιριών.
- 10 Δεύτερον, τα κέντρα απαλλάσσονται από τον παρακρατούμενο φόρο ακίνητης περιουσίας επί των ακινήτων που χρησιμοποιούν για την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.
- 11 Τρίτον, το δικαίωμα εγγραφής 0,5 % δεν οφείλεται όταν πρόκειται για τις εισφορές προς το κέντρο και για τις αυξήσεις του καταστατικού κεφαλαίου του.
- 12 Τέταρτον, απαλλάσσονται από τον παρακρατούμενο φόρο κινητής περιουσίας, αφενός, τα μερίσματα, τόκοι και δικαιώματα εκμεταλλεύσεως που διανέμουν τα κέντρα, πλην ορισμένων εξαιρέσεων, και, αφετέρου, τα έσοδα των κέντρων από τις χρηματικές καταθέσεις τους.
- 13 Πέμπτον, τα κέντρα καταβάλλουν ετήσιο φόρο ο οποίος έχει καθοριστεί σε 400 000 BEF ανά μέλος του προσωπικού πλήρους απασχολήσεως, αλλά δεν μπορεί να υπερβεί τα 4 000 000 BEF ανά κέντρο.

Οι εργασίες του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα του επιζήμιου ανταγωνισμού σε φορολογικά ζητήματα

- 14 Στο πλαίσιο γενικού προβληματισμού για τον επιζήμιο ανταγωνισμό σε φορολογικά ζητήματα, το Συμβούλιο εξέδωσε, την 1η Δεκεμβρίου 1997, κώδικα δεοντολογίας στον τομέα της φορολογίας των επιχειρήσεων (ΕΕ 1998, C 2, σ. 2). Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να εξαλείψουν σταδιακά ορισμένα φορολογικά τους μέτρα που κρίνονται επιζήμια, ενώ η Επιτροπή εξέφρασε την πρόθεσή της να εξετάσει εκ νέου, ενόψει των σχετικών με τις κρατικές ενισχύσεις κανόνων, τα ισχύοντα στα κράτη μέλη φορολογικά καθεστώτα.
- 15 Η βελγική κανονιστική ρύθμιση σχετικά με το φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού συγκαταλέγεται στα εθνικά φορολογικά μέτρα τα οποία αφορούν οι διάφορες αυτές πρωτοβουλίες.

Τα προ της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως πραγματικά περιστατικά

- 16 Η Επιτροπή είχε εξετάσει το φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού κατά τη θέσπισή του. Συγκεκριμένα, με τις αποφάσεις που κοινοποιήθηκαν υπό μορφή επιστολών στις 16 Μαΐου 1984 και στις 9 Μαρτίου 1987 (στο εξής: αποφάσεις του 1984 και του 1987), η Επιτροπή είχε κατ' ουσίαν κρίνει ότι το καθεστώς αυτό, που στηριζόταν σε ένα σύστημα κατ' αποκοπήν καθορισμού των εσόδων των κέντρων συντονισμού, δεν περιελάμβανε στοιχείο ενισχύσεως.
- 17 Η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώθηκε με την απάντηση στη γραπτή ερώτηση 1735/90 του ευρωβουλευτή Gijs de Vries, την οποία έδωσε εξ ονόματος της Επιτροπής ο Leon Brittan, επίτροπος σε θέματα ανταγωνισμού, στις 24 Σεπτεμβρίου 1990 (ΕΕ 1991, C 63, σ. 37).

- 18 Η Επιτροπή, αφού εξέδωσε, στις 11 Νοεμβρίου 1998, ανακοίνωση περί της εφαρμογής των κανόνων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που εμπίπτουν στην άμεση φορολογία των επιχειρήσεων (ΕΕ C 384, σ. 3), ανέλαβε να εξετάσει γενικώς τη φορολογική νομοθεσία των κρατών μελών υπό το πρίσμα των σχετικών με τις κρατικές ενισχύσεις κανόνων.
- 19 Στο πλαίσιο αυτό, τον Φεβρουάριο του 1999, η Επιτροπή ζήτησε από τις βελγικές αρχές ορισμένες πληροφορίες που αφορούν, μεταξύ άλλων, το καθεστώς των κέντρων συντονισμού. Οι βελγικές αρχές απάντησαν τον Μάρτιο του 1999.
- 20 Τον Ιούλιο του 2000, οι υπηρεσίες της Επιτροπής πληροφόρησαν τις εν λόγω αρχές ότι αυτό το καθεστώς συνιστά προφανώς κρατική ενίσχυση. Ενόψει κινήσεως της διαδικασίας συνεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 2, του κανονισμού, οι υπηρεσίες της Επιτροπής κάλεσαν τις βελγικές αρχές να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους εντός ενός μηνός.
- 21 Κατά τη συνεδρίαση της 26ης και 27ης Νοεμβρίου 2000, το Συμβούλιο «Ecofin» υπενθύμισε ότι, σύμφωνα με το από 1ης Δεκεμβρίου 1997 ψήφισμά του, όλα τα επιζήμια μέτρα άμεσης φορολογίας των επιχειρήσεων έπρεπε να έχουν καταργηθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 2003. Το Συμβούλιο Ecofin δέχθηκε την πρόταση της προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προέβλεπε ότι, για τις επιχειρήσεις που υπάγονται σε επιζήμιο φορολογικό καθεστώς στις 31 Δεκεμβρίου 2000, τα αποτελέσματα του καθεστώτος αυτού παύουν το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 2005, ανεξαρτήτως του αν η διάρκεια του εν λόγω καθεστώτος είναι καθορισμένη. Το Συμβούλιο αυτό προέβλεψε επίσης ότι μπορούσε, σε ορισμένες περιπτώσεις και προκειμένου να συνεκτιμηθούν ιδιαίτερες περιστάσεις, να αποφασίσει, βάσει εκθέσεως της ομάδας «κώδικα δεοντολογίας», την παράταση των αποτελεσμάτων ορισμένων επιζήμιων φορολογικών καθεστώτων πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2005.
- 22 Στις 11 Ιουλίου 2001, η Επιτροπή κατάρτισε τέσσερις προτάσεις χρησίμων μέτρων, βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 1, ΕΚ, μεταξύ άλλων ενόψει του καθεστώτος των

κέντρων συντονισμού. Η Επιτροπή πρότεινε στις βελγικές αρχές να δεχθούν να επιφέρουν ορισμένες τροποποιήσεις στο καθεστώς αυτό προβλέποντας, προσωρινώς, ότι τα κέντρα στα οποία έχει χορηγηθεί άδεια πριν από την ημερομηνία αποδοχής των μέτρων αυτών μπορούν να εξακολουθήσουν να υπάγονται στο προηγούμενο καθεστώς μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2005.

- 23 Οι βελγικές αρχές δεν δέχθηκαν τα προταθέντα από την Επιτροπή χρήσιμα μέτρα, οπότε η Επιτροπή κίνησε την τυπική διαδικασία ελέγχου με απόφαση κοινοποιηθείσα με έγγραφο της 27ης Φεβρουαρίου 2002 (ΕΕ C 147, σ. 2), σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού. Η Επιτροπή κάλεσε, μεταξύ άλλων, το Βασίλειο του Βελγίου να υποβάλει τις παρατηρήσεις του και να παράσχει κάθε χρήσιμη πληροφορία για την αξιολόγηση του επιδικίου μέτρου. Η Επιτροπή κάλεσε επίσης το εν λόγω κράτος μέλος και τους τρίτους ενδιαφερομένους να υποβάλουν παρατηρήσεις και να παράσχουν κάθε στοιχείο χρήσιμο προκειμένου να εξακριβωθεί αν είχε δημιουργηθεί στους δικαιούχους του οικείου καθεστώτος δικαιολογημένη εμπιστοσύνη επιβάλλουσα τη λήψη μεταβατικών μέτρων.
- 24 Κατόπιν παρατάσεως της αρχικής προθεσμίας κατά ένα μήνα, οι βελγικές αρχές, με έγγραφο της 12ης Απριλίου 2002, διαβίβασαν τις παρατηρήσεις τους στην Επιτροπή.
- 25 Με έγγραφο της 16ης Μαΐου 2002, οι εν λόγω αρχές κοινοποίησαν ένα προσχέδιο νόμου για την τροποποίηση του βασιλικού διατάγματος 187. Το προσχέδιο αυτό καταχωρίστηκε από την Επιτροπή ως νέα ενίσχυση με αριθμό αναφοράς N351/2002.
- 26 Κατόπιν σειράς συσκέψεων, η Επιτροπή απηύθυνε στο Βασίλειο του Βελγίου τον Ιούλιο του 2002 αίτηση παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών όσον αφορά τόσο το υφιστάμενο καθεστώς όσο και το κοινοποιηθέν σχέδιο, στην οποία οι βελγικές αρχές απάντησαν με έγγραφο της 30ής Αυγούστου 2002. Στην τυπική διαδικασία ελέγχου του επιδικίου μέτρου μετείχαν επίσης τρίτοι ενδιαφερόμενοι.

- 27 Στις 21 Ιανουαρίου 2003, το Συμβούλιο «Ecofin» αποφάνθηκε υπέρ της παρατάσεως των αποτελεσμάτων ορισμένων επιζήμιων φορολογικών καθεστώτων πέραν του 2005. Όσον αφορά το βελγικό φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού, προέβλεψε ότι τα κέντρα που υπάγονται στο εν λόγω καθεστώς στις 31 Δεκεμβρίου 2000 μπορούν να εξακολουθήσουν να υπάγονται σ' αυτό μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2010.

Η προσβαλλόμενη απόφαση

- 28 Στις 17 Φεβρουαρίου 2003, η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση, η οποία κοινοποιήθηκε αυθημερόν στο Βασίλειο του Βελγίου. Η Επιτροπή, έχοντας διαπιστώσει ότι η διατύπωση του άρθρου 2 του διατακτικού της εν λόγω αποφάσεως αντιφάσκει προς τα συμπεράσματα που αντλούνται στις αιτιολογικές της σκέψεις 122 και 123, αποφάσισε, στις 23 Απριλίου 2003, να τροποποιήσει το άρθρο 2 με *corrigendum*. Το διορθωτικό αυτό κοινοποιήθηκε στο εν λόγω κράτος μέλος στις 25 Απριλίου 2003.
- 29 Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή δικαιολόγησε, καταρχάς, τον χαρακτηρισμό του καθεστώτος των κέντρων συντονισμού ως υφιστάμενη κρατική ενίσχυση καθώς και τη νομική βάση στην οποία στηρίζεται η διαδικασία που ακολούθησε. Η απόφαση αυτή προβλέπει ότι το άρθρο 1, στοιχείο β', του κανονισμού μπορούσε να χρησιμεύσει ως νομική βάση στην προκείμενη περίπτωση και ότι, ελλείψει σχετικής ρυθμίσεως, τα άρθρα 87 ΕΚ και 88 ΕΚ αποτελούν κατ' ανάγκη την πραγματική νομική βάση στην οποία στήριξε την απόφασή της η Επιτροπή.
- 30 Η Επιτροπή επισήμανε περαιτέρω, με την προσβαλλομένη απόφαση, ότι, αν η απόφαση αυτή έπρεπε να εκληφθεί ως ανάκληση ή τροποποίηση των αποφάσεων του 1984 και του 1987, θα πληρούσε τις προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται το δικαίωμα της Επιτροπής να ανακαλεί ή να τροποποιεί κάθε ευνοϊκή πράξη που μπορεί να ενέχει παρανομία.

- 31 Κατόπιν της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους φρονεί ότι τα διάφορα μέτρα στα οποία συνίσταται το φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ και δεν εμπίπτουν σε καμία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 του ίδιου άρθρου.
- 32 Όσον αφορά τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη που επικαλέστηκαν τα κέντρα συντονισμού, η προσβαλλομένη απόφαση διευκρινίζει, με τις αιτιολογικές σκέψεις της, τα εξής:
- «(117) Η Επιτροπή αναγνωρίζει την ύπαρξη δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των δικαιούχων της ενισχύσεως. Αυτή η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη δικαιολογεί το γεγονός ότι η Επιτροπή χορηγεί στα κέντρα που διαθέτουν στις 31 Δεκεμβρίου 2000 ισχύουσα άδεια τα πλεονεκτήματα του καθεστώτος μέχρι τη λήξη της περιόδου ισχύος της αδείας τους κατά τη στιγμή εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως και το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2010. Αυτή η θέση θεμελιώνεται στα ακόλουθα στοιχεία.
- (118) [...] [οι] συμφωνίες [που συνήφθησαν με τη φορολογική αρχή] αφορούν μόνον τα πραγματικά περιστατικά και ουδόλως περιγράφουν το καθεστώς που θα εφαρμοστεί. Συνεπώς, δεν αποτελούν έννομη εγγύηση ότι θα διατηρηθεί το καθεστώς, όπως ισχύει κατά τη στιγμή χορηγήσεως της αδείας, για τα επόμενα δέκα έτη. [...]
- (119) [...] Μολονότι η άδεια δεν συνιστά εγγύηση της διάρκειας του καθεστώτος ούτε του ευνοϊκού χαρακτήρα του, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η δημιουργία του κέντρου, οι πραγματοποιηθείσες επενδύσεις και οι δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί αποφασίστηκαν με την εύλογη και θεμιτή προοπτική ορισμένης συνέχειας των οικονομικής φύσεως προϋποθέσεων, περιλαμβανομένου του φορολογικού καθεστώτος. Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή αποφάσισε να χορηγήσει μεταβατική περίοδο επιτρέπουσα τη διαδοχική εξάλειψη του καθεστώτος του cost plus για τους υφιστάμενους δικαιούχους.

(120) Δεδομένου ότι οι άδειες δεν χορηγούν κανένα δικαίωμα διάρκειας της ισχύος του καθεστώτος ούτε του ευνοϊκού χαρακτήρα των διατάξεών του, ακόμη και για την περίοδο ισχύος της άδειας, η Επιτροπή κρίνει ότι ουδόλως μπορούν να δημιουργήσουν δικαίωμα ανανεώσεως του ευεργετήματος του καθεστώτος πέραν της ημερομηνίας λήξεως των ισχυουσών αδειών. Ο ρητός περιορισμός διάρκειας ισχύος των αδειών σε δέκα έτη απαγορεύει μάλιστα τη δημιουργία δικαιολογημένης εμπιστοσύνης γι' αυτή την αυτόματη ανανέωση που θα προσομοίαζε εικονικώς σε διαρκούς ισχύος άδεια.»

33 Σύμφωνα με τα συμπεράσματα που περιλαμβάνονται στα σημεία 121 έως 123 των αιτιολογικών σκέψεων της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«(121) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι το φορολογικό καθεστώς που εφαρμόζεται στα κέντρα συντονισμού στο Βέλγιο δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά και πρέπει να παύσει το ασύμβατο των διαφόρων συστατικών του στοιχείων, είτε με την εξάλειψή τους είτε με την τροποποίησή τους. Από την κοινοποίηση της παρούσας αποφάσεως, το ευεργετήριο του καθεστώτος αυτού ή των συστατικών του στοιχείων δεν αναγνωρίζεται πλέον σε νέους δικαιούχους ούτε μπορεί να παραταθεί με την ανανέωση των ισχυουσών αδειών. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της ότι τα κέντρα που έχουν άδεια το 2001 δεν δικαιούνται πλέον του καθεστώτος από τις 31 Δεκεμβρίου 2002.

(122) Όσον αφορά τα κέντρα που είναι επί του παρόντος δικαιούχοι του καθεστώτος, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η απόφαση του 1984 εγκρίνουσα το βασιλικό διάταγμα υπ' αριθ. 187, καθώς και η απάντηση που δόθηκε σε κοινοβουλευτικό ερώτημα εκ μέρους του επιτρόπου επί του ανταγωνισμού, τους δημιούργησαν τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ότι το καθεστώς αυτό δεν παραβιάζει τους κανόνες της Συνθήκης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις.

(123) Εξάλλου, λόγω των σημαντικών επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν βάσει αυτού, ο σεβασμός της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της

ασφαλείας δικαίου των δικαιούχων δικαιολογεί τη χορήγηση εύλογης προθεσμίας για την εξάλειψη των αποτελεσμάτων του καθεστώτος για τα κέντρα που ήδη έχουν άδεια. Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτή η εύλογη προθεσμία λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2010. Τα κέντρα, η άδεια των οποίων λήγει πριν από την προθεσμία αυτή, δεν μπορούν πλέον να απολαύουν του καθεστώτος αυτού μετά την ημερομηνία λήξεως. Πέραν της ημερομηνίας λήξεως της άδειας, και εν πάση περιπτώσει πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2010, η χορήγηση ή η διατήρηση των εν λόγω φορολογικών πλεονεκτημάτων είναι παράνομη».

34 Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«Άρθρο 1

Το εν ισχύ φορολογικό καθεστώς στο Βέλγιο υπέρ των κέντρων συντονισμού, τα οποία έχουν λάβει άδεια βάσει του βασιλικού διατάγματος υπ' αριθ. 187, είναι καθεστώς κρατικών ενισχύσεων ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

Το Βέλγιο υποχρεούται να καταργήσει το αναφερόμενο στο άρθρο 1 καθεστώς ενισχύσεων ή να το τροποποιήσει για να το καταστήσει συμβατό προς την κοινή αγορά.

Από την κοινοποίηση της παρούσας αποφάσεως, το ευεργέτημα του καθεστώτος αυτού ή των συστατικών του στοιχείων δεν αναγνωρίζεται πλέον σε νέους δικαιούχους ούτε παρατείνεται με την ανανέωση των ισχυουσών αδειών.

Όσον αφορά τα κέντρα που έχουν ήδη λάβει άδεια πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2000, τα αποτελέσματα του καθεστώτος μπορούν να διατηρηθούν μέχρι τη λήξη της ισχύουσας ατομικής άδειας κατά την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας αποφάσεως, και το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2010. Σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, σε περίπτωση ανανεώσεως της αδείας πριν από την ημερομηνία αυτή, το ευεργέτημα του καθεστώτος που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας αποφάσεως δεν χορηγείται πλέον, ούτε καν προσωρινώς.»

Τα μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως πραγματικά περιστατικά

- 35 Οι τροποποιήσεις του βασιλικού διατάγματος 187 που κοινοποιήθηκαν στις 16 Μαΐου 2002 από τις βελγικές αρχές στην Επιτροπή ψηφίστηκαν από το Βελγικό Κοινοβούλιο στις 24 Δεκεμβρίου 2002 και δημοσιεύθηκαν στον *Moniteur belge* στις 31 Δεκεμβρίου 2002.
- 36 Στις 23 Απριλίου 2003, η Επιτροπή ενέκρινε το νέο αυτό καθεστώς, στο μέτρο που προβλέπει, μεταξύ άλλων, την αρχή της χορηγήσεως προηγούμενης αδείας στα κέντρα συντονισμού για δέκα έτη και τον καθορισμό φορολογικής βάσεως υπολογιζομένης βάσει του συνόλου των δαπανών λειτουργίας και του κατάλληλου συντελεστή προσαρμογής. Ωστόσο, δεδομένου ότι το νέο αυτό καθεστώς προβλέπει επίσης την απαλλαγή των εν λόγω κέντρων από τον παρακρατούμενο φόρο κινητής περιουσίας και από το δικαίωμα εισφοράς, καθώς και τη μη φορολόγηση των καλούμενων «ασυνήθων» ή «χαριστικών» ευεργετημάτων που χορηγούνται στα εν λόγω κέντρα, η Επιτροπή κίνησε την τυπική διαδικασία ελέγχου ως προς τα τρία αυτά μέτρα.
- 37 Με την απόφαση 2005/378/ΕΚ της 8ης Σεπτεμβρίου 2004, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή το Βέλγιο για τα κέντρα συντονισμού (ΕΕ 2005, L 125, σ. 10), η Επιτροπή έκρινε ότι, λαμβανομένων υπόψη των δεσμεύσεων του Βασιλείου του Βελγίου να καταργήσει τις επίμαχες φοροαπαλλαγές αντικαταθιστώντας τις με μέτρα απαλλαγής ή μειώσεως φόρου τα οποία θα ισχύουν για το σύνολο των εγκατεστημένων στην επικράτειά του επιχειρήσεων και να φορολογήσει όλα τα «ασυνήθη και χαριστικά» ευεργετήματα των οποίων απολαύουν τα κέντρα συντονισμού, τα μέτρα στα οποία συνίσταται το νέο φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού δεν αποτελούν ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

- 38 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 14ης Σεπτεμβρίου 2005, ο εκπρόσωπος του Βασιλείου του Βελγίου επιβεβαίωσε τη διαβιβασθείσα στην Επιτροπή με έγγραφο της 28ης Φεβρουαρίου 2005 πληροφορία ότι το νέο αυτό καθεστώς ουδέποτε εφαρμόστηκε.
- 39 Εξάλλου, με έγγραφο της 20ής Μαρτίου 2003, ο Υπουργός Οικονομικών του Βασιλείου του Βελγίου γνωστοποίησε στην Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, την πρόθεσή του να χορηγήσει, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2005, ορισμένες φορολογικές διευκολύνσεις στις επιχειρήσεις που στις 31 Δεκεμβρίου 2000 υπάγονταν στο καθεστώς των κέντρων συντονισμού και των οποίων η άδεια έληγε μεταξύ 17ης Φεβρουαρίου 2003 και 31ης Δεκεμβρίου 2005.
- 40 Το Βασίλειο του Βελγίου ζήτησε επίσης από το Συμβούλιο, με έγγραφο της ίδιας ημέρας, να κριθούν τα μέτρα αυτά συμβατά προς την κοινή αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 88, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, ΕΚ.
- 41 Με έγγραφο της 25ης Απριλίου 2003, ο Πρόεδρος της Επιτροπής διαπίστωσε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν εκτελεστή και έκρινε ότι το προαναφερθέν έγγραφο της 20ής Μαρτίου 2003 δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως κοινοποίηση νέας ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ.
- 42 Με έγγραφο της 26ης Μαΐου 2003, το Βασίλειο του Βελγίου επανέλαβε στην Επιτροπή την πρόθεσή του, την οποία είχε γνωστοποιήσει με το από 20 Μαΐου 2003 έγγραφό του.
- 43 Κατά τη συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 2003, το Συμβούλιο Ecofin συμφώνησε καταρχήν επί του αιτήματος αυτού και ανέθεσε στην Επιτροπή των μονίμων αντιπροσώπων να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να μπορέσει το Συμβούλιο να εκδώσει τη σχεδιαζόμενη απόφαση το συντομότερο και, εν πάση περιπτώσει, πριν από το τέλος Ιουνίου του 2003.

- 44 Με την απόφαση 2003/531/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Ιουλίου 2003, σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεως από τη βελγική κυβέρνηση σε ορισμένα κέντρα [συντονισμού] εγκατεστημένα στο Βέλγιο (ΕΕ L 184, σ. 17), η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, κηρύχθηκε συμβατή με την κοινή αγορά «η ενίσχυση που [σκόπευε] να χορηγήσει το Βέλγιο, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2005, στις επιχειρήσεις που στις 31 Δεκεμβρίου 2000 διέθεταν άδεια κέντρων συντονισμού δυνάμει του βασιλικού διατάγματος 187 [...] η οποία λήγει μεταξύ της 17ης Φεβρουαρίου 2003 και της 31ης Δεκεμβρίου 2005». Η απόφαση αυτή αποτελεί αντικείμενο της υποθέσεως C-399/03.
- 45 Με έγγραφο της 17ης Ιουλίου 2003, η Επιτροπή, απαντώντας στην προαναφερθείσα κοινοποίηση της 26ης Μαΐου 2003, επιβεβαίωσε την από 25 Απριλίου 2003 απάντησή της.
- 46 Με διάταξη της 26ης Ιουνίου 2003 (C-182/03 R και C-217/03 R, Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-6887), ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου διέταξε την αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο μέτρο που απαγορεύει στο Βασίλειο του Βελγίου να ανανεώσει τις άδειες των κέντρων συντονισμού που ίσχυαν κατά την ημερομηνία κοινοποίησεως της εν λόγω αποφάσεως.

Τα αιτήματα των διαδίκων και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 47 Στην υπόθεση C-182/03, το Βασίλειο του Βελγίου ζητεί από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει το άρθρο 2, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως της Επιτροπής, στο μέτρο που «[α]πό την κοινοποίηση της [εν λόγω] αποφάσεως το ευεργέτημα του καθεστώτος αυτού ή των συστατικών του στοιχείων δεν [...]

μπορεί [πλέον] να παραταθεί με την ανανέωση των ισχυουσών αδειών» και, «[σ]ύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, σε περίπτωση ανανέωσης της αδείας πριν από [τις 31 Δεκεμβρίου 2010], το ευεργέτημα του καθεστώτος που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας αποφάσεως δεν χορηγείται πλέον, ούτε καν προσωρινώς».

- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.

⁴⁸ Στην υπόθεση C-217/03, η Forum 187 ζητεί από το Δικαστήριο:

- κυρίως, να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση και, επικουρικώς, να την ακυρώσει κατά το μέτρο που δεν προέβλεψε κατάλληλα μεταβατικά μέτρα·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της υποθέσεως C-217/03, καθώς και της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η διάταξη του Πρωτοδικείου της 16ης Μαΐου 2003, T-276/02, Forum 187 κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. II-2075).

⁴⁹ Η Επιτροπή, σε εκάστη των υπό κρίση υποθέσεων, ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει τις προσφυγές·
- να καταδικάσει τους προσφεύγοντες στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.

- 50 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 16 Ιουνίου 2003, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου κατά της προσφυγής της Forum 187.
- 51 Με απόφαση της 30ής Μαρτίου 2004, το Δικαστήριο αποφάσισε να αποφανθεί ως προς την ένσταση απαραδέκτου μαζί με την ουσία της υποθέσεως και να συνεχίσει τη διαδικασία.
- 52 Με την από 28 Απριλίου 2005 διάταξη του προέδρου του δευτέρου τμήματος, οι υποθέσεις C-182/03 και C-217/03 ενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και έκδοση ενιαίας αποφάσεως.

Επί του παραδεκτού

- 53 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Forum 187 δεν νομιμοποιείται να προσβάλει την προσβαλλόμενη απόφαση, της οποίας δεν είναι αποδέκτης, διότι η απόφαση αυτή δεν την αφορά άμεσα και ατομικά.
- 54 Αφενός, η Forum 187 αμφισβητεί αυτή την ένσταση απαραδέκτου υποστηρίζοντας ότι η απόφαση αφορά άμεσα και ατομικά τριάντα κέντρα των οποίων η άδεια ανανεώθηκε το 2001 και το 2002 και τα οποία μπορούν να υπάγονται στο επίδικο φορολογικό καθεστώς μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2010, καθώς και οκτώ κέντρα των οποίων η αίτηση ανανεώσεως εκκρεμούσε κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αφετέρου, φρονεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση την αφορά, αφενός, ως όργανο εκπροσωπήσεως των κέντρων συντονισμού αναγνωρισμένο από τις βελγικές αρχές ενώπιον των οποίων έχει οιοσδήποτε ιδιότητα η οποία της εξασφάλισε, μεταξύ άλλων, σημαντικό ρόλο στη διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, και, αφετέρου, διότι θίγει τον λόγο υπάρξεώς της.

- 55 Κατά το άρθρο 230 ΕΚ, ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να ασκήσει προσφυγή κατά αποφάσεως απευθυνομένης σε άλλο πρόσωπο μόνον αν η εν λόγω απόφαση το αφορά άμεσα και ατομικά.
- 56 Μια ένωση όπως η Forum 187, που είναι επιφορτισμένη με την προάσπιση των συλλογικών συμφερόντων των εγκατεστημένων στο Βέλγιο κέντρων συντονισμού, μπορεί, καταρχήν, να ασκήσει παραδεκτώς προσφυγή ακυρώσεως κατά οριστικής αποφάσεως της Επιτροπής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων μόνον αν οι επιχειρήσεις που εκπροσωπεί ή ορισμένες από αυτές έχουν ατομικό έννομο συμφέρον (απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 1993, C-6/92, *Federmineraria* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-6357, σκέψεις 15 και 16), ή αν η ένωση αυτή μπορεί να προβάλει ίδιο συμφέρον για την άσκηση της εν λόγω προσφυγής (απόφαση της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, *CIRFS* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, σκέψεις 29 και 30).
- 57 Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, είναι γεγονός ότι η απόφαση της Επιτροπής, η οποία απαγορεύει στη Βελγική Κυβέρνηση την ανανέωση των αδειών των κέντρων συντονισμού που λήγουν από τις 17 Φεβρουαρίου 2003 και εφεξής και προβλέπει, εν πάση περιπτώσει, παύση της ισχύος των αδειών στις 31 Δεκεμβρίου 2010, έχει υποχρεωτική εφαρμογή και, επομένως, αφορά άμεσα τα επίμαχα κέντρα συντονισμού.
- 58 Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση του εν λόγω άρθρου 230, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έκρινε επανειλημμένως ότι μια επίδικη διάταξη που, λόγω της φύσεως και του περιεχομένου της, έχει κανονιστικό χαρακτήρα, καθόσον εφαρμόζεται επί του συνόλου των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών, δεν αποκλείεται να αφορά ατομικώς ορισμένους από αυτούς (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 18ης Μαΐου 1994, C-309/89, *Codorniu* κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1994, σ. I-1853, σκέψη 19).
- 59 Ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να υποστηρίξει ότι οι επίμαχες διατάξεις το αφορούν ατομικά μόνον όταν το θίγουν λόγω ορισμένων ειδικών χαρακτηριστικών του ή μιας πραγματικής καταστάσεως που το χαρακτηρίζει σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο (βλ. απόφαση της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, *Plaumann*, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 939).

- 60 Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι, όταν η προσβαλλόμενη πράξη θίγει ομάδα προσώπων εξατομικευμένων ή δυναμένων να εξατομικευθούν κατά τον χρόνο εκδόσεως της εν λόγω πράξεως και βάσει κριτηρίων που σχετίζονται ειδικώς με τα μέλη της εν λόγω ομάδας, η πράξη αυτή αφορά ατομικά τα εν λόγω μέλη, στο μέτρο που αποτελούν τμήμα ενός περιορισμένου κύκλου επιχειρηματιών (βλ. αποφάσεις της 17ης Ιανουαρίου 1985, C-11/82, Πειραϊκή-Πατραϊκή κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 207, σκέψη 31, και της 26ης Ιουνίου 1990, C-152/88, Sofrimport κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-2477, σκέψη 11).
- 61 Πρώτον, επιβάλλεται η διαπίστωση, αφενός, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είχε ως συνέπεια να οριστεί η 31η Δεκεμβρίου 2010 ως καταληκτική ημερομηνία παύσεως της ισχύος των αδειών των κέντρων συντονισμού των οποίων η άδεια ανανεώθηκε το 2001 και το 2002, αντί να οριστεί ημερομηνία εντός του 2011 και του 2012, και, αφετέρου, ότι τα εν λόγω κέντρα ήταν καθορισμένα κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, τα τριάντα κέντρα τα οποία αφορά η εν λόγω απόφαση μπορούσαν να προσφύγουν ατομικώς κατά της αποφάσεως αυτής.
- 62 Δεύτερον, πρέπει να επισημανθεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν προέβλεψε μεταβατικά μέτρα υπέρ των κέντρων συντονισμού των οποίων η άδεια έληγε συγχρόνως με την κοινοποίηση της εν λόγω αποφάσεως και υπέρ εκείνων των οποίων η αίτηση ανανεώσεως αδείας εκκρεμούσε κατά την ημερομηνία κοινοποιήσεως της εν λόγω αποφάσεως.
- 63 Ως εκ τούτου, η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά επίσης οκτώ κέντρα για τα οποία εκκρεμούσε αίτηση ανανεώσεως αδείας. Τα εν λόγω κέντρα αποτελούν τμήμα κλειστού κύκλου, τα μέλη του οποίου θίγονται ιδιαιτέρως από την προσβαλλόμενη απόφαση, καθόσον δεν δικαιούνται πλέον ανανεώσεως της αδείας τους. Συνεπώς, τα κέντρα αυτά νομιμοποιούνταν να προσφύγουν ατομικώς κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 64 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν η Forum 187 μπορεί να προβάλει ίδιο συμφέρον, ότι η ένωση αυτή μπορεί

παραδεκτώς να ασκήσει προσφυγή, καθόσον εκπροσωπεί, αφενός, τριάντα κέντρα συντονισμού των οποίων το δικαίωμα υπαγωγής στο επίδικο καθεστώς περιορίστηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2010 και, αφετέρου, οκτώ κέντρα των οποίων οι αιτήσεις ανανεώσεως αδείας εκκρεμούσαν κατά την ημερομηνία κοινοποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Επί της βασιμότητας των προσφυγών

- ⁶⁵ Λαμβανομένου υπόψη ότι τα αιτήματα του Βασιλείου του Βελγίου και της Forum 187 συμπίπτουν ως προς το ότι αμφότερα σκοπούν στην ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως στο μέτρο που δεν προβλέπει μεταβατικές διατάξεις, πρέπει να εξεταστούν, καταρχάς, τα αιτήματα της Forum 187 με τα οποία ζητείται η ακύρωση της εν λόγω αποφάσεως στο μέτρο που κηρύσσει τις επίδικες ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Επί των αιτημάτων της Forum 187 με τα οποία ζητείται η ακύρωση της εν λόγω αποφάσεως στο μέτρο που κηρύσσει τις επίδικες ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από έλλειψη νομικής βάσεως

- ⁶⁶ Με τον λόγο αυτό, η Forum 187 υποστηρίζει ότι η προσβαλλομένη απόφαση στερείται νομικής βάσεως και παραβιάζει την αρχή της ασφαλείας δικαίου. Λαμβανομένων υπόψη των θέσεων που έλαβε η Επιτροπή πριν από δεκαπέντε τουλάχιστον έτη, η απόφαση αυτή δεν μπορεί να στηριχθεί ούτε στα άρθρα 87 ΕΚ και 88 ΕΚ ούτε στο άρθρο 1, στοιχείο β', περίπτωση ν, του κανονισμού 659/1999, εφόσον δεν αναφέρεται σε οποιαδήποτε εξέλιξη της κοινής αγοράς.

- 67 Η Επιτροπή δεν μπορεί, εξάλλου, να επικαλεστεί το δικαίωμά της να διορθώνει τα σφάλματά της. Από το στοιχείο αυτό η οικεία ένωση συνάγει ότι, εν προκειμένω, παραβιάστηκε η αρχή της ασφάλειας δικαίου όσον αφορά την τήρηση του απαραβίαστου των προγενέστερων αποφάσεων.
- 68 Καταρχάς, πρέπει να επισημανθεί ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν ανακάλεσε τις αποφάσεις του 1984 και του 1987. Στην πραγματικότητα, επανεξέτασε το φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού εφαρμόζοντας τη διαδικασία ελέγχου υφιστάμενης ενίσχυσεως και διαπίστωσε ότι το καθεστώς αυτό αποτελούσε κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.
- 69 Για να εξακριβωθεί αν ορθώς η Επιτροπή προέβη στην εν λόγω επανεξέταση, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότιπρέπει να υπομνησθεί τόσο ότι η αρχή της ασφάλειας δικαίου προϋποθέτει ότι η κοινοτική νομοθεσία είναι βεβαία και ότι η εφαρμογή της μπορεί να προβλεφθεί από τους διοικουμένους (αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1987, 325/85, Ιρλανδία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 5041, σκέψη 18, και της 15ης Φεβρουαρίου 1996, C-63/93, Duff κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-569, σκέψη 20), καθώς και ότι η εφαρμογή της πρέπει να συνδυάζεται με εκείνη της αρχής της νομιμότητας (απόφαση της 22ας Μαρτίου 1961, 42/59 και 49/59, SNUPAT κατά Ανώτατης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 599).
- 70 Συναφώς, είναι γεγονός, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με τα σημεία 212 και 213 των προτάσεών του, ότι ο κανονισμός, που κωδικοποιεί την εκ μέρους της Επιτροπής άσκηση των εξουσιών που της απονέμει το άρθρο 88 ΕΚ, δεν προσδιορίζει το περιεχόμενο της έννοιας «εξέλιξη της κοινής αγοράς» του άρθρου 1, στοιχείο β, περίπτωση ν, το οποίο διευκρινίζει ότι ένα μέτρο που δεν αποτελούσε ενίσχυση κατά τη θέση του σε ισχύ πρέπει να θεωρείται ως υφιστάμενη ενίσχυση εφόσον «στη συνέχεια έγινε ενίσχυση λόγω της εξελίξεως της κοινής αγοράς».
- 71 Η έννοια αυτή, η οποία μπορεί να ερμηνευθεί ως μεταβολή του οικονομικού και νομικού πλαισίου στον οικείο τομέα μέσω της θεσπίσεως του επίμαχου μέτρου, δεν αφορά περιπτώσεις όπως η προκείμενη, στην οποία η Επιτροπή μεταβάλλει την εκτίμησή της βασιζόμενη μόνο σε αυστηρότερη εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης περί κρατικών ενισχύσεων.

- 72 Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι ο κανονισμός αποτελεί πράξη παραγώγου δικαίου εκδοθείσα προς εφαρμογή των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ, η οποία δεν μπορεί να περιορίσει το περιεχόμενο των εν λόγω άρθρων, στο μέτρο που οι εξουσίες της Επιτροπής απορρέουν άμεσα από τις διατάξεις τους.
- 73 Πράγματι, το άρθρο 88, παράγραφος 1, ΕΚ απονέμει στην Επιτροπή την εξουσία να ασκεί μόνιμο έλεγχο στα καθεστώτα που ισχύουν στα κράτη μέλη και να προτείνει τα χρήσιμα μέτρα που απαιτούνται για τη σταδιακή εξέλιξη ή τη λειτουργία της κοινής αγοράς.
- 74 Η παράγραφος 2 του ίδιου αυτού άρθρου παρέχει στην Επιτροπή, σε περίπτωση ασυμβίβαστης ενισχύσεως, τη δυνατότητα να επιβάλει στο οικείο κράτος μέλος υποχρέωση τροποποιήσεως της ενισχύσεως ή καταργήσεως της εντός προθεσμίας που η ίδια τάσσει.
- 75 Συνεπώς, η Επιτροπή, αποφασίζοντας να επανεξετάσει το ισχύον φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού στο Βέλγιο, το οποίο είχε κηρυχθεί από την ομάδα «κώδικα συμπεριφοράς» επιζήμιο για την κοινή αγορά, εκπλήρωσε τα καθήκοντα που της έχει αναθέσει το άρθρο 88 ΕΚ. Ως εκ τούτου, η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως νομική βάση τα άρθρα 87 ΕΚ και 88 ΕΚ.
- 76 Επομένως, στο μέτρο που τηρήθηκε η αρχή της νομιμότητας, η προσβαλλόμενη απόφαση αποτελεί βεβαία πράξη της οποίας η εφαρμογή μπορούσε να προβλεφθεί από τους ενδιαφερομένους. Ως εκ τούτου, η απόφαση αυτή δεν αντιβαίνει στην αρχή της ασφάλειας δικαίου.
- 77 Επιπλέον, η μοναδική διαδικασία που μπορεί να εφαρμόσει, εν προκειμένω, η Επιτροπή είναι η διαδικασία που προβλέπει ο κανονισμός για τον έλεγχο των υφισταμένων ενισχύσεων. Συγκεκριμένα, είναι αναμφίβολο ότι το επίδικο φορολογικό καθεστώς αποτελεί υφιστάμενο μέτρο, δεδομένου ότι είχε κοινοποιηθεί στην Επιτροπή το 1984 και δεν είχε υποστεί καμία ουσιαστική μεταβολή.

78 Ως εκ τούτου, η Forum 187 αβασίμως υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, στηρίζοντας την απόφασή της περί κινήσεως της τυπικής διαδικασίας ελέγχου στα άρθρα 17 και 18 του κανονισμού, όπως επισήμανε με το από 17 Ιουλίου 2000 έγγραφό της προς τις βελγικές αρχές, και παραπέμποντας έπειτα μόνο στα άρθρα 87 ΕΚ και 88 ΕΚ, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Συνεπώς, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου που αντλείται από παράβαση του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ

79 Με αυτόν τον λόγο ακυρώσεως, η Forum 187 υποστηρίζει ότι το φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Προς τούτο, δεν υποστηρίζει απλώς ότι η μέθοδος αναλύσεως του εν λόγω φορολογικού καθεστώτος που εφάρμοσε η Επιτροπή ήταν υπερβολικά γενική, αλλά και ότι τα διάφορα μέτρα που αποτελούν το επίδικο καθεστώς δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου. Ειδικότερα, επισημαίνει ότι τα μέτρα αυτά δεν εξασφαλίζουν κανένα ευεργέτημα στα κέντρα, ότι δεν προέρχονται από μεταβίβαση κρατικών πόρων, ότι δεν έχουν επιλεκτικό χαρακτήρα και ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι έχουν επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Εν πάση περιπτώσει, κατά τη Forum 187, το εν λόγω καθεστώς δικαιολογείται από τη φύση και την οικονομία του βελγικού φορολογικού καθεστώτος.

— Επί της μεθόδου αναλύσεως του φορολογικού καθεστώτος

80 Η Forum 187 προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη την αρμοδιότητα των κρατών μελών στον τομέα της φορολογίας και ότι προέβη σε υπερβολικά γενική ανάλυση του επίδικου καθεστώτος.

81 Η απάντηση που πρέπει να δοθεί είναι, αφενός, ότι το άρθρο 87 ΕΚ δεν αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής του τους φορολογικούς κανόνες.

82 Αφετέρου, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, στην περίπτωση προγράμματος ενισχύσεων, η Επιτροπή μπορεί να περιοριστεί στην εξέταση των χαρακτηριστικών του επίδικου προγράμματος προκειμένου να εκτιμήσει αν το πρόγραμμα αυτό εξασφαλίζει ευεργέτημα στους δικαιούχους έναντι των ανταγωνιστών τους (απόφαση της 17ης Ιουνίου 1999, C-75/97, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-3671, σκέψη 48). Εξάλλου, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να εξετάζει κάθε συγκεκριμένη περίπτωση εφαρμογής του (απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, C-278/00, Ελλάδα κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-3997, σκέψη 24 και η εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

83 Κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του λόγου αυτού πρέπει να απορριφθεί.

— Επί των προϋποθέσεων του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ

84 Καταρχάς, πρέπει να διευκρινισθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, για να χαρακτηριστεί ένα μέτρο ως ενίσχυση πρέπει να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, C-280/00, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, Συλλογή 2003, σ. I-7747, σκέψη 74).

85 Επομένως, επιβάλλεται η εξέταση όλων αυτών των προϋποθέσεων.

i) Όσον αφορά την ύπαρξη ευεργετήματος υπέρ ορισμένων επιχειρήσεων

86 Συναφώς, η έννοια της ενισχύσεως δεν καλύπτει μόνο θετικές παροχές, όπως είναι οι επιδοτήσεις, τα δάνεια ή η απόκτηση μεριδίων συμμετοχής στο κεφάλαιο επιχειρήσεων, αλλά και παρεμβάσεις οι οποίες, υπό διάφορες μορφές, περιορίζουν τις συνήθεις επιβαρύνσεις του προϋπολογισμού μιας επιχείρησης και οι οποίες, ως

εκ τούτου, χωρίς να αποτελούν επιδοτήσεις υπό στενή έννοια, είναι της ίδιας φύσεως και έχουν ίδια αποτελέσματα (απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2003, C-126/01, Gemo, Συλλογή 2003, σ. I-13769, σκέψη 28 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

⁸⁷ Το Δικαστήριο έκρινε, περαιτέρω, ότι μέτρο με το οποίο οι δημόσιες αρχές παρέχουν σε ορισμένες επιχειρήσεις φορολογική απαλλαγή και το οποίο, μολονότι δεν συνεπάγεται μεταβίβαση κρατικών πόρων, περιάγει τους δικαιούχους σε ευνοϊκότερη οικονομική κατάσταση έναντι των λοιπών φορολογουμένων συνιστά κρατική ενίσχυση (απόφαση της 15ης Μαρτίου 1994, C-387/92, Banco Exterior de España, Συλλογή 1994, σ. I-877, σκέψη 14).

⁸⁸ Η Επιτροπή δέχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι ο τρόπος καθορισμού των φορολογητέων εισοδημάτων, η απαλλαγή από τον παρακρατούμενο φόρο ακίνητης και κινητής περιουσίας και από το δικαίωμα εισφοράς, καθώς και το σύστημα πλασματικού παρακρατούμενου φόρου κινητής περιουσίας αποτελούν ευεργετήματα για τα κέντρα συντονισμού.

⁸⁹ Η Forum 187 αντικρούει αυτή την ανάλυση.

⁹⁰ Πρώτον, η Επιτροπή έκρινε, με τα σημεία 89 έως 95 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο κατ' αποκοπήν καθορισμός των εισοδημάτων βάσει της μεθόδου «cost plus» αποτελεί οικονομικό ευεργέτημα κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ.

⁹¹ Συγκεκριμένα, κατά το επίδικο καθεστώς, το φορολογητέο ευεργέτημα των εν λόγω κέντρων καθορίζεται σε ένα κατ' αποκοπήν ποσό το οποίο αντιστοιχεί σε ποσοστό επί του συνολικού ποσού των δαπανών και των εξόδων λειτουργίας, από τα οποία αποκλείονται τα έξοδα προσωπικού και οι χρηματοοικονομικές δαπάνες.

- 92 Εξάλλου, το περιθώριο κέρδους ενός κέντρου συντονισμού πρέπει, καταρχήν, να καθορίζεται βάσει της δραστηριότητας που πράγματι ασκεί το εν λόγω κέντρο. Αν το κέντρο χρεώνει ορισμένες παρεχόμενες υπηρεσίες σε τιμή αντίστοιχη του ποσού των εξόδων προσαυξημένο με περιθώριο κέρδους, το ποσοστό κέρδους μπορεί να διατηρηθεί, εφόσον δεν είναι ασύνηθες. Όταν δεν υφίστανται αντικειμενικά κριτήρια καθορισμού του ποσοστού κέρδους που πρέπει να ληφθεί υπόψη, το ποσοστό αυτό πρέπει, καταρχήν, να είναι της τάξεως του 8 %.
- 93 Το ποσό του φορολογητέου ευεργετήματος του εν λόγω κέντρου δεν πρέπει, πάντως, να είναι κατώτερο από το συνολικό ποσό των εξόδων ή δαπανών που δεν εκπίπτουν ως επαγγελματικά έξοδα και από τα «ασυνήθη ή χαρακτηριστικά» ευεργετήματα που χορηγούν στο εν λόγω κέντρο τα μέλη του ομίλου στον οποίο ανήκουν. Στο εν λόγω ευεργετήμα των κέντρων συντονισμού επιβάλλεται φόρος επί των εταιριών με τον συνήθη συντελεστή.
- 94 Αυτή η μέθοδος καθορισμού του φορολογητέου ευεργετήματος στηρίζεται στην καλούμενη «cost plus» μέθοδο, η οποία προβλέπεται από τον Οργανισμό για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) όσον αφορά τη φορολόγηση υπηρεσιών παρασχεθεισών από θυγατρική εταιρία ή από μόνιμη εγκατάσταση για λογαριασμό των εταιριών που ανήκουν στον ίδιο διεθνή όμιλο και είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη.
- 95 Για να εκτιμηθεί αν ο καθορισμός των φορολογητέων εισοδημάτων, όπως προβλέπεται στο καθεστώς των κέντρων συντονισμού, παρέχει ευεργετήμα στα εν λόγω κέντρα, επιβάλλεται, όπως προτείνει η Επιτροπή με το σημείο 95 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η σύγκριση του καθεστώτος αυτού με το καθεστώς κοινού δικαίου που στηρίζεται στη διαφορά μεταξύ κέρδους και ζημίας για μια επιχείρηση που ασκεί τις δραστηριότητές της υπό τους όρους του ελεύθερου ανταγωνισμού.
- 96 Συναφώς, τα έξοδα προσωπικού και οι χρηματοοικονομικές δαπάνες που συνδέονται με δραστηριότητες διαχείρισεως διαθεσίμων ή χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων αποτελούν στοιχεία τα οποία συμβάλλουν καθοριστικά στην πραγματοποίηση εσόδων από τα κέντρα συντονισμού, στο μέτρο που τα κέντρα αυτά παρέχουν υπηρεσίες χρηματοοικονομικής ιδίως φύσεως. Συνεπώς, ο

αποκλεισμός των εν λόγω εξόδων και δαπανών από το κόστος καθορισμού των φορολογητέων εισοδημάτων των οικείων κέντρων δεν συνεπάγεται τιμές μεταβιβάσεως ανάλογες προς εκείνες που ισχύουν υπό συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού.

97 Ως εκ τούτου, ο αποκλεισμός των εν λόγω εξόδων και δαπανών μπορεί να εξασφαλίσει οικονομικό ευεργέτημα στα οικεία κέντρα.

98 Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Forum 187, η ανάλυση αυτή δεν αναιρείται ούτε από τη διαπίστωση ότι η συνεκτίμηση των χρηματοοικονομικών δαπανών θα μπορούσε, σε ορισμένες περιπτώσεις, να οδηγήσει σε υπερβολικά υψηλή βάση φορολογήσεως, ούτε από τη σπουδαιότητα της φορολογικής επιβαρύνσεως του ομίλου, ούτε, κατά μείζονα λόγο, από το ότι ένα κέντρο μπορεί να φορολογηθεί χωρίς να έχει πραγματοποιήσει κέρδη. Πράγματι, όλες αυτές οι επιπτώσεις είναι συνυφασμένες με τη μέθοδο «cost plus».

99 Επιπλέον, ο ετήσιος φόρος που επιβάλλεται από 1ης Ιανουαρίου 1993, ύψους 10 000 ευρώ ανά υπάλληλο πλήρους απασχολήσεως και ανώτατου ποσού 100 000 ευρώ, δεν αντισταθμίζει τις θετικές συνέπειες της εφαρμοζόμενης μεθόδου υπολογισμού, καθόσον το ανώτατο όριο αντιστοιχεί στον ελάχιστο αριθμό υπαλλήλων που τα κέντρα υποχρεούνται να απασχολούν κατά τα δύο πρώτα έτη της δραστηριότητάς τους.

100 Η ίδια διαπίστωση επιβάλλεται όσον αφορά τον συντελεστή 8 % που, ελλείψει ειδικότερης προβλέψεως, εφαρμόζεται στις δαπάνες λειτουργίας για τον καθορισμό της φορολογητέας βάσεως, στο μέτρο που ο συντελεστής αυτός αφορά βάση υπολογισμού σημαντικώς μειωμένη και δεδομένου ότι το περιθώριο κέρδους διαφέρει για το κάθε κέντρο, καθόσον αποτελεί συνάρτηση της δραστηριότητας που ασκούν τα οικεία κέντρα.

101 Τέλος, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 265 των προτάσεών του, πρέπει να γίνει δεκτή η άποψη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η εναλλακτική βάση φορολογίας που χρησιμεύει για την αποφυγή ενδεχόμενων

καταχρήσεων με την καθιέρωση ελάχιστου ορίου δεν είναι ικανή να καταργήσει το ευεργέτημα το οποίο δημιουργεί ο συνδυασμός του αποκλεισμού των προαναφερθέντων εξόδων και της εφαρμογής του συντελεστή 8 %. Συγκεκριμένα, η βάση αυτή περιλαμβάνει, για τις εταιρίες που δεν υπάγονται στο επίδικο καθεστώς, μόνον ποσά τα οποία επίσης φορολογούνται στο Βέλγιο.

- 102 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή ορθώς έκρινε ότι οι κανόνες περί καθορισμού των φορολογητέων εισοδημάτων αποτελούσαν ευεργέτημα για τα κέντρα συντονισμού και τους ομίλους στους οποίους ανήκουν.
- 103 Δεύτερον, με τα σημεία 76 και 77 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή έκρινε ότι η απαλλαγή από τον παρακρατούμενο φόρο ακίνητης περιουσίας, της οποίας απολαμβάνουν τα κέντρα συντονισμού, αποτελεί για τα κέντρα αυτά οικονομικό ευεργέτημα.
- 104 Συγκεκριμένα, το επίδικο φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού προβλέπει ότι τα κέντρα αυτά απαλλάσσονται από τον παρακρατούμενο φόρο ακίνητης περιουσίας για τα ακίνητα που χρησιμοποιούν κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους, ενώ η δαπάνη αυτή βαρύνει καταρχήν κάθε εταιρία η οποία έχει ακίνητα στο Βέλγιο, ήτοι κτίρια ή οικοπέδα, συμπεριλαμβανομένων των υλικών και του εξοπλισμού που αποτελούν ακίνητα είτε εκ της φύσεώς τους είτε λόγω του σκοπού για τον οποίο χρησιμοποιούνται.
- 105 Ως εκ τούτου, η απαλλαγή από τον εν λόγω παρακρατούμενο φόρο αποτελεί οικονομικό ευεργέτημα. Το γεγονός ότι της απαλλαγής αυτής απολαμβάνουν ουσιαστικώς λιγότερα από το 5 % των κέντρων συντονισμού, διότι τα λοιπά μισθώνουν τα ακίνητά τους, δεν ασκεί επιρροή στην εκτίμηση αυτή, στο μέτρο που η επιλογή μεταξύ αγοράς ή μισθώσεως ενός ακινήτου εξαρτάται αποκλειστικώς από τη βούληση των εν λόγω κέντρων.
- 106 Τρίτον, από τα σημεία 78 και 79 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, κατά την Επιτροπή, η απαλλαγή από τον παρακρατούμενο φόρο ακίνητης περιουσίας της οποίας απολαμβάνουν τα κέντρα συντονισμού αποτελεί οικονομικό ευεργέτημα.

- 107 Πράγματι, λαμβανομένου υπόψη ότι στο Βέλγιο προβλέπεται κατά κανόνα η φορολόγηση των εισφορών, κάθε κεφαλαιουχική εταιρία επιβαρύνεται με αυτό τον φόρο. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η απαλλαγή της οποίας απολαύουν τα εν λόγω κέντρα συντονισμού, που αφορά τόσο τις αρχικές εισφορές όσο και τις αυξήσεις του καταστατικού κεφαλαίου, αποτελεί σαφώς ευεργέτημα.
- 108 Το γεγονός ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 69/335/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 1969, περί των εμμέσων φόρων των επιβαλλομένων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 20), όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 85/303/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1985 (ΕΕ L 156, σ. 23), προέβλεψε ότι έπρεπε να δατηρηθούν σε ισχύ οι απαλλαγές μέτρων που ίσχυαν την 1η Ιουλίου 1984 δεν αναιρεί την εκτίμηση αυτή, στο μέτρο που η απαλλαγή από το δικαίωμα εισφοράς προβλέπεται για ορισμένα είδη επιχειρήσεων, οπότε στερείται γενικού χαρακτήρα.
- 109 Τέταρτον, με τα σημεία 80 έως 87 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτήρισε ως οικονομικό ευεργέτημα την απαλλαγή από τον παρακρατούμενο φόρο κινητής περιουσίας της οποίας απολαύουν τα κέντρα συντονισμού.
- 110 Συγκεκριμένα, κατά το επίδικο καθεστώς, δεν οφείλονται οι παρακρατούμενοι φόροι κινητής περιουσίας, ήτοι οι παρακρατήσεις στην πηγή των μερισμάτων, των τόκων —πλην εκείνων που καταβάλλονται σε δικαιούχους οι οποίοι υπόκεινται στο Βέλγιο σε φόρο φυσικών ή νομικών προσώπων— και των τελών που καταβάλλουν τα κέντρα συντονισμού, καθώς και των εισοδημάτων που τα εν λόγω κέντρα λαμβάνουν υπό τη μορφή χρηματικών καταθέσεων.
- 111 Από τις διαπιστώσεις της Επιτροπής προκύπτει ότι ο παρακρατούμενος φόρος κινητής περιουσίας αποτελεί τον οριστικό βελγικό φόρο επί των εισοδημάτων που διανέμονται σε αλλοδαπές εταιρίες, του οποίου η επιβολή ή η επιστροφή δεν είναι δυνατή στη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένες οι εν λόγω εταιρίες.

- 112 Επομένως, το επίδικο καθεστώς, απαλλάσσοντας τα κέντρα συντονισμού από την εν λόγω παρακράτηση, τους παρέχει ευεργέτημα του οποίου η ύπαρξη δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να αμφισβητηθεί για τον λόγο ότι έχουν προβλεφθεί άλλες απαλλαγές από τον ίδιο παρακρατούμενο φόρο υπέρ άλλου είδους επιχειρήσεων.
- 113 Πέμπτον, με το σημείο 88 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δέχθηκε ότι η αναγνώριση πλασματικού παρακρατούμενου φόρου κινητής περιουσίας αποτελεί ευεργέτημαδέχθηκε ότι.
- 114 Πράγματι, οι αποδέκτες των ποσών που καταβάλλουν τα κέντρα συντονισμού απαλλάσσονται από τον πλασματικό παρακρατούμενο φόρο κινητής περιουσίας και, επιπλέον, απολαμβάνουν κατ' αποκοπήν μείωσης επί του συνολικού ποσού του φόρου που οφείλουν.
- 115 Από τη συζήτηση προέκυψε ότι ο συντελεστής του πλασματικού παρακρατούμενου φόρου κατέστη μηδενικός το 1991.
- 116 Πάντως, οι τόκοι που καταβλήθηκαν για μακροπρόθεσμα δάνεια τα οποία συνάφθηκαν πριν τις 24 Ιουλίου 1991 εξακολουθούν να απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής φόρου. Συνεπώς, η κατάσταση αυτή εξασφαλίζει ευεργέτημα στα οικεία κέντρα συντονισμού.
- 117 Εξάλλου, το ότι ο συντελεστής του εν λόγω παρακρατούμενου φόρου, ο οποίος κατέστη μηδενικός, μπορεί να μεταβληθεί με βασιλικό διάταγμα αποτελεί απλώς ενδεχόμενο και μελλοντικό ευεργέτημα. Αυτό το ενδεχόμενο όμως δεν μπορεί να γίνει δεκτό για να χαρακτηριστεί το εν λόγω μέτρο ως κρατική ενίσχυση.
- 118 Κατά συνέπεια, το επίδικο καθεστώς εξασφαλίζει ευεργέτημα στα κέντρα συντονισμού.

ii) Όσον αφορά την επιλεκτικότητα

- 119 Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ επιτάσσει να εξακριβώνεται αν, στο πλαίσιο δεδομένου νομικού καθεστώτος, μπορεί ένα κρατικό μέτρο να ευνοήσει «ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής» έναντι άλλων οι οποίοι βρίσκονται, όσον αφορά τον σκοπό που επιδιώκει το εν λόγω καθεστώς, σε παρεμφερή πραγματική και νομική κατάσταση. Σε καταφατική περίπτωση, το οικείο μέτρο πληροί την προϋπόθεση επιλεκτικότητας που αποτελεί συστατικό στοιχείο της έννοιας της κρατικής ενισχύσεως, όπως προβλέπει η εν λόγω διάταξη (απόφαση της 3ης Μαρτίου 2005, C-172/03, Heiser, Συλλογή 2005, σ. I-1627, σκέψη 40 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 120 Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι οι απαλλαγές από τους παρακρατούμενους φόρους ακίνητης περιουσίας και κινητής περιουσίας, από το δικαίωμα εισφοράς και η αναγνώριση πλασματικού παρακρατούμενου φόρου κινητής περιουσίας αποτελούν παρεκκλίσεις από το βελγικό φορολογικό καθεστώς κοινού δικαίου. Το στοιχείο που επικαλείται η Forum 187, ότι δηλαδή υφίστανται πολλές άλλες παρεκκλίσεις, δεν αναιρεί τη διαπίστωση ότι το εν λόγω καθεστώς εισάγει, εκ των πραγμάτων, παρέκκλιση και περιορίζει το ευεργέτημα των εν λόγω απαλλαγών στα κέντρα συντονισμού.
- 121 Συνεπώς, πρέπει να διαπιστωθεί ότι οι εν λόγω απαλλαγές έχουν επιλεκτικό χαρακτήρα.
- 122 Όσον αφορά τον τρόπο καθορισμού των φορολογητέων εισοδημάτων, μολονότι η Forum 187 υποστηρίζει ότι το επίδικο καθεστώς εφαρμόζεται στις εταιρίες για τις οποίες έχει ειδικώς προβλεφθεί προκειμένου να αποσοβηθεί κίνδυνος διπλής φορολογήσεως, είναι γεγονός ότι το εν λόγω καθεστώς εφαρμόζεται μόνο στους διεθνείς ομίλους των οποίων οι θυγατρικές είναι διασκορπισμένες σε τέσσερις τουλάχιστον διαφορετικές χώρες και οι οποίες διαθέτουν κεφάλαιο και αποθεματικά ύψους τουλάχιστον 1 δισεκατομμυρίου BEF και πραγματοποιούν ετήσιο ενοποιημένο κύκλο εργασιών ύψους τουλάχιστον 10 δισεκατομμυρίων BEF.

123 Επομένως, το επίδικο καθεστώς έχει και ως προς το σημείο αυτό επιλεκτικό χαρακτήρα.

124 Η διαπίστωση αυτή δεν αναιρείται από την εκτίμηση της Forum 187 ότι το επίδικο καθεστώς δεν αποτελεί παρέκκλιση από το γενικό καθεστώς φορολογίας των επιχειρήσεων, αλλά ένα διαφορετικό είδος φορολογίας, το οποίο υπαγορεύεται από τη λογική φορολογήσεως και την ανάγκη επιλύσεως του προβλήματος της διπλής φορολογήσεως των υπηρεσιών που παρέχονται στο εσωτερικό ενός διεθνούς ομίλου εταιριών.

125 Συγκεκριμένα, αφενός, η Forum 187 εξηγεί τους λόγους για τους οποίους φρονεί ότι τα διάφορα μέτρα που προβλέπονται στο πλαίσιο του εν λόγω καθεστώτος δικαιολογούνται από το φορολογικό σύστημα που ισχύει στο Βέλγιο. Αφετέρου, η Forum 187 δεν απέδειξε ότι ο σκοπός της επιλύσεως του προβλήματος διπλής φορολογήσεως των παρεχομένων στο εσωτερικό ενός ομίλου υπηρεσιών δικαιολογούσε τον περιορισμό της εφαρμογής του επίδικου καθεστώτος στα κέντρα που ιδρύθηκαν από σημαντικούς ομίλους, ούτε ότι ο σκοπός αυτός καθιστούσε αναγκαία τη χορήγηση καθενός από τα διάφορα ευεργετήματα στα οποία συνίσταται το εν λόγω καθεστώς.

126 Συνεπώς, η Forum 187 δεν απέδειξε ότι το επίδικο καθεστώς δικαιολογείται από τη φύση ή τη γενική οικονομία του βελγικού φορολογικού συστήματος στο οποίο εντάσσεται, οπότε πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο επιλεκτικός χαρακτήρας του εν λόγω καθεστώτος έχει αποδειχθεί.

iii) Όσον αφορά την προϋπόθεση να χορηγείται η ενίσχυση με κρατικούς πόρους και να καταλογίζεται στο κράτος

127 Για να μπορέσουν ευεργετήματα να χαρακτηριστούν ως ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 1, ΕΚ πρέπει, αφενός, να χορηγήθηκαν άμεσα ή έμμεσα με κρατικούς πόρους και, αφετέρου, να μπορούν να καταλογιστούν στο κράτος (προαναφερθείσα απόφαση GEMO, σκέψη 24).

128 Μολονότι είναι γεγονός ότι η δεύτερη προϋπόθεση πληρούται δεδομένου ότι το επίδικο φορολογικό καθεστώς θεσπίστηκε από τη Βελγική Κυβέρνηση, δεν ισχύει το ίδιο για την πρώτη προϋπόθεση, καθόσον, όπως υποστηρίζει η Forum 187, το βελγικό Δημόσιο εισέπραξε από τα κέντρα συντονισμού 500 εκατομμύρια ευρώ ετησίως ως έσοδα φορολογίας και εισφορών κοινωνικών ασφαλίσεων.

129 Το γεγονός ότι οι ως άνω απαλλαγές είχαν ως συνέπεια για το εν λόγω κράτος τη μη πραγματοποίηση εσόδων από φορολογία και εισφορές κοινωνικών ασφαλίσεων αρκεί για να διαπιστωθεί ότι τα ευεργετήματα που προέκυψαν χορηγήθηκαν με κρατικούς πόρους.

iv) Όσον αφορά την προϋπόθεση το καθεστώς ενισχύσεων να έχει επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό

130 Από τα σημεία 99 έως 103 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή έκρινε ότι το επίδικο καθεστώς έχει επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.

131 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ένα μέτρο νοθεύει τον ανταγωνισμό όταν περιορίζει τις επιβαρύνσεις της δικαιούχου επιχειρήσεως και ενισχύει με τον τρόπο αυτό τη θέση της έναντι άλλων ανταγωνιστικών επιχειρήσεων (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 1980, 730/79, Philip Morris κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 13, σκέψη 11, και της 11ης Νοεμβρίου 1987, 259/85, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4393, σκέψη 24).

132 Εν προκειμένω, τα ευεργετήματα που χορηγήθηκαν στα κέντρα συντονισμού νόθευσαν τον ανταγωνισμό μεταξύ των εν λόγω κέντρων και των παρεχόντων υπηρεσίες στους τομείς των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών διαχειρίσεως, της πληροφορικής και των προσλήψεων, ενθαρρύνοντας τις εταιρίες του ομίλου να προσφύγουν στις υπηρεσίες των εν λόγω κέντρων.

¹³³ Εξάλλου, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 320 των προτάσεών του, λόγω της ευρύτητας του πεδίου δραστηριοτήτων που καλύπτουν οι πολυεθνικοί όμιλοι τους οποίους ευνοεί, έχει οπωσδήποτε επιπτώσεις στον ανταγωνισμό.

¹³⁴ Τέλος, το εν λόγω καθεστώς έχει οπωσδήποτε επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, καθόσον τα κέντρα συντονισμού ιδρύθηκαν από πολυεθνικές εταιρίες οι οποίες είναι διασκορπισμένες σε τέσσερα τουλάχιστον κράτη.

¹³⁵ Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το φορολογικό καθεστώς των κέντρων συντονισμού πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Ως εκ τούτου, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από παράβαση του εν λόγω άρθρου πρέπει να απορριφθεί.

— Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας

¹³⁶ Η Forum 187 υποστηρίζει κυρίως ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε τους λόγους για τους οποίους ανακάλεσε τις προγενέστερες αποφάσεις της.

¹³⁷ Πρέπει να επισημανθεί, συναφώς, ότι, μολονότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ υποχρέωση αιτιολογήσεως μιας κοινοτικής πράξεως πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και πρέπει να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την πράξη, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και το αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να μπορεί να ασκεί τον

έλεγχό του (αποφάσεις της 9ης Ιουλίου 1969, 1/69, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 87, σκέψη 9, και της 7ης Μαρτίου 2002, C-310/99, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-2289, σκέψη 48), δεν πρέπει να επιβάλλεται στην Επιτροπή υποχρέωση διευκρινίσεως των λόγων για τους οποίους είχε προβεί σε διαφορετική εκτίμηση του επίδικου καθεστώτος με τις προγενέστερες αποφάσεις της. Συγκεκριμένα, η έννοια της κρατικής ενισχύσεως αφορά αντικειμενική κατάσταση η οποία εκτιμάται κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής.

- 138 Ως εκ τούτου, ο λόγος που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας και τα αιτήματα της Forum 187 περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως στο μέτρο που χαρακτηρίζει τα επίδικα μέτρα ως κρατικές ενισχύσεις αυμβίβαστες με την κοινή αγορά πρέπει να απορριφθούν.

Επί των αιτημάτων του Βασιλείου του Βελγίου περί μερικής ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 139 Το Βασίλειο του Βελγίου, που ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής στο μέτρο που δεν επιτρέπει ούτε προσωρινώς την ανανέωση της άδειας των κέντρων συντονισμού που υπάγονταν στο επίδικο καθεστώς στις 31 Δεκεμβρίου 2000 και των οποίων η άδεια λήγει πριν τις 31 Δεκεμβρίου 2010, προβάλλει τέσσερις λόγους ακυρώσεως οι οποίοι αντλούνται από παράβαση του άρθρου 88 ΕΚ, από παραβίαση των αρχών της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ισότητας και από έλλειψη αιτιολογίας, προβάλλει τέσσερις λόγους ακυρώσεως.

- 140 Η Forum 187, που ζητεί την ακύρωση της ίδιας αυτής αποφάσεως, στο μέτρο που δεν προβλέπει κατάλληλα μεταβατικά μέτρα για τα κέντρα συντονισμού των οποίων η άδεια λήγει μεταξύ της 17ης Φεβρουαρίου 2003 και της 31ης Δεκεμβρίου 2004, προβάλλει δύο λόγους ακυρώσεως οι οποίοι αντλούνται από παραβίαση της αρχής προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και από έλλειψη αιτιολογίας.

Επί της παραβίασεως της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- ¹⁴¹ Το Βασίλειο του Βελγίου υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, στηρίζοντας την απόφασή της στον κώδικα δεοντολογίας και στις εργασίες του Συμβουλίου «Ecofin» και εξασφαλίζοντας στα κέντρα συντονισμού άδεια ισχύουσας μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2010, δεν συμμορφώθηκε με το σύνολο των θέσεων του Συμβουλίου και, ειδικότερα, με το σημείωμα της 26ης και 27ης Νοεμβρίου 2000 που προέβλεπε ότι το επίδικο φορολογικό καθεστώς θα ίσχυε για όλα τα κέντρα μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2005.
- ¹⁴² Το Βασίλειο του Βελγίου υποστηρίζει, επίσης, ότι, λόγω αυτής της θέσεως του Συμβουλίου, ο Βέλγος Υπουργός Οικονομίας ανακοίνωσε επίσημα στη Βουλή των Αντιπροσώπων, στις 20 Δεκεμβρίου 2000, αυτή τη δυνατότητα ανανεώσεως αδειών μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2005, ημερομηνία την οποία επανέλαβε η Επιτροπή με τις προτάσεις χρησιμών μέτρων που υπέβαλε στις 11 Ιουλίου 2001.
- ¹⁴³ Το Βασίλειο του Βελγίου αναφέρει επίσης ότι, λαμβανομένου υπόψη ότι η ανανέωση της αδειάς των κέντρων συντονισμού ήταν αυτόματη εφόσον πληρούνταν οι απαραίτητες προϋποθέσεις, τα κέντρα των οποίων η άδεια έληγε συγχρόνως με την κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως μπορούσαν να έχουν βάσιμη πεποίθηση ότι η άδειά τους θα ανανεωθεί. Επισημαίνει ότι μέχρι την κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως ούτε τα εν λόγω κέντρα ούτε το ίδιο μπορούσαν να γνωρίζουν την ημερομηνία που θα αποφασίσει η Επιτροπή για την παύση των ανανεώσεων αδειών.
- ¹⁴⁴ Η Forum 187 υποστηρίζει ότι, λαμβανομένων υπόψη των προγενέστερων αποφάσεων της Επιτροπής, τα κέντρα συντονισμού μπορούσαν βασίμως να θεωρούν ότι εξακολουθούσαν να δικαιούνται αδειάς.

145 Υποστηρίζει επίσης ότι τα κέντρα των οποίων η άδεια έληγε το 2003 και το 2004 χρειάζονταν μια μεταβατική περίοδο δύο ετών για να ανασυγκροτηθούν και, ενδεχομένως, να εγκατασταθούν εκτός Βελγίου. Αμφισβητεί επίσης τους λόγους ακυρώσεως που προβάλλει η Επιτροπή κατά της χορηγήσεως μεταβατικών μέτρων.

146 Η Επιτροπή αντικρούει όλα αυτά τα επιχειρήματα διευκρινίζοντας ότι αναγνώρισε ότι στα εν λόγω κέντρα συντονισμού είχε δημιουργηθεί δικαιολογημένη εμπιστοσύνη λόγω των προγενέστερων αποφάσεών της και ότι προέβλεψε μεταβατική περίοδο η οποία λήγει το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 2010 για τα κέντρα τα οποία διέθεταν άδεια ισχύουσας κατά την ημερομηνία κοινοποίησης της προσβαλλομένης αποφάσεως.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

147 Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι το δικαίωμα επικλήσεως της αρχής προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης παρέχεται σε κάθε πρόσωπο στο οποίο ένα κοινοτικό όργανο δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες. Επιπλέον, κανείς δεν μπορεί να επικαλεστεί παραβίαση της αρχής αυτής ελλείψει συγκεκριμένων διαβεβαιώσεων εκ μέρους της διοικήσεως συγκεκριμένων διαβεβαιώσεων εκ μέρους της διοικήσεως (απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2005, C-506/03, Γερμανία κατά Επιτροπής, που δεν δημοσιεύθηκε στη Συλλογή, σκέψη 58). Ομοίως, όταν ένας προνοητικός και ενημερωμένος επιχειρηματίας είναι σε θέση να προβλέψει τη θέσπιση κοινοτικού μέτρου ικανού να βλάψει τα συμφέροντά του, δεν μπορεί να επικαλεστεί την αρχή αυτή μετά τη λήψη του εν λόγω μέτρου (απόφαση της 11ης Μαρτίου 1987, 265/85, Van de Bergh en Jurgens και Van Dijk Food Products κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 1155, σκέψη 44).

148 Συναφώς, ακόμη και αν υποθεθεί ότι η Κοινότητα είχε προηγουμένως δημιουργήσει κατάσταση δυνάμενη να θεμελιώσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη, μπορεί να αντιταχθεί στη λήψη μεταβατικών μέτρων η ύπαρξη επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος όσον αφορά καταστάσεις που, μολονότι γεννήθηκαν πριν από τη θέση σε ισχύ της νέας ρυθμίσεως, δεν έχουν ακόμη παύσει (απόφαση της 17ης Ιουλίου 1997, C-183/95, Affish, Συλλογή 1997, σ. I-4315, σκέψη 57).

- 149 Το Δικαστήριο έχει κρίνει, πάντως, ότι, ελλείψει επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος, η Επιτροπή, παραλείποντας να συνοδεύσει την κατάργηση μιας ρυθμίσεως με μεταβατικά μέτρα για την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που δημιούργησε βασίμως στον επιχειρηματία η κοινοτική ρύθμιση, ενεργεί κατά παράβαση θεμελιώδη κανόνα δικαίου (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 14ης Μαΐου 1975, 74/74, CNTA κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1976, σ. 327, σκέψη 44).
- 150 Πρώτον, πρέπει να εξεταστεί αν τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 26ης και 27ης Νοεμβρίου 2000, καθώς και οι προτάσεις της Επιτροπής για τη λήψη χρήσιμων μέτρων δημιούργησαν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη για τη διατήρηση σε ισχύ του επίδικου καθεστώτος τουλάχιστο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2005.
- 151 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι τα εν λόγω συμπεράσματα του Συμβουλίου εκφράζουν πολιτική βούληση και δεν μπορούν, λόγω του περιεχομένου τους, να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα τα οποία θα μπορούσαν να επικαλεστούν οι ενδιαφερόμενοι ενώπιον του Δικαστηρίου. Εξάλλου, τα εν λόγω συμπεράσματα δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να δεσμεύσουν την Επιτροπή κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που της απονέμει η Συνθήκη στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Συνεπώς, η Βελγική Κυβέρνηση δεν μπορεί βασίμως να υποστηρίξει ότι τα εν λόγω συμπεράσματα αποτελούσαν διαβεβαιώσεις για τη λήψη μεταβατικών μέτρων.
- 152 Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τα κέντρα συντονισμού τα οποία οφείλουν να γνωρίζουν τις αρμοδιότητες της Επιτροπής και, επομένως, δεν μπορούν να αντιτάξουν στην Επιτροπή τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 26ης και 27ης Νοεμβρίου 2000.
- 153 Οι προτάσεις χρήσιμων μέτρων που η Επιτροπή κοινοποίησε στο Βασίλειο του Βελγίου δεν μπορούν, εν πάση περιπτώσει, να θεμελιώσουν εμπιστοσύνη, καθόσον αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της τυπικής διαδικασίας ελέγχου και ένα κράτος μπορεί, όπως εν προκειμένω, να τις αντικρούσει.

154 Ως εκ τούτου, ούτε το Βασίλειο του Βελγίου ούτε η Forum 187 μπορούν να επικαλεστούν εμπιστοσύνη για τη διατήρηση σε ισχύ του επίδικου καθεστώτος τουλάχιστο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2005.

155 Δεύτερον, είναι γεγονός ότι η Επιτροπή, με τις αποφάσεις της του 1984 και του 1987 καθώς και με την από 24 Σεπτεμβρίου 1990 απάντησή της, δημιούργησε εμπιστοσύνη ως προς το ότι το επίδικο καθεστώς δεν περιελάμβανε στοιχείο ενισχύσεως.

156 Είναι επίσης γεγονός ότι:

- αν το επίδικο καθεστώς προβλέπει διαδικασία χορηγήσεως δεκαετούς αδείας, η ανανέωση της εν λόγω αδείας, χωρίς να είναι αυτόματη, υπόκειται στην ίδια διαδικασία και μπορεί να χορηγηθεί χωρίς δυσκολίες, εφόσον εξακολουθούν να πληρούνται οι απαραίτητες αντικειμενικές προϋποθέσεις.
- Επιπλέον, ο αριθμός των ανανεώσεων δεν καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία.
- Ελλείπει διακριτικής ευχέρειας των εθνικών αρχών, τα κέντρα συντονισμού που ζητούν ανανέωση της αδείας τους μπορούσαν ευλόγως να θεωρούν ότι δεν υφίσταται κώλυμα στην εν λόγω ανανέωση.

- 157 Το στοιχείο που επικαλείται η Επιτροπή, ότι δηλαδή οι βελγικές αρχές προέβησαν στον περιορισμό των ευεργετημάτων που εξασφαλίζει το επίδικο καθεστώς προβλέποντας, μεταξύ άλλων, ετήσιο φόρο ανά μέλος του προσωπικού δεν είναι ικανό να θίξει την εκτίμηση επί της συνέχειας του εν λόγω καθεστώτος για τα κέντρα συντονισμού. Συγκεκριμένα, από τη συζήτηση της υποθέσεως δεν προέκυψε ότι οι προαναφερθείσες τροποποιήσεις του καθεστώτος που θεσπίστηκε με το βασιλικό διάταγμα του 1982 είναι τόσο σημαντικές ώστε μπορούν να το μεταβάλουν ουσιαστικά.
- 158 Ως εκ τούτου, με τις αποφάσεις της του 1984 και του 1987, καθώς και με την από 24 Σεπτεμβρίου 1990 απάντησή της, η Επιτροπή δημιούργησε στα κέντρα συντονισμού που διέθεταν άδεια στις 31 Δεκεμβρίου 2000 εμπιστοσύνη ως προς το ότι οι κανόνες της Συνθήκης δεν απαγόρευαν την ανανέωση της αδειάς τους.
- 159 Τρίτον, πρέπει να εξεταστεί αν η εν λόγω εμπιστοσύνη είναι δικαιολογημένη.
- 160 Η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι τα κέντρα συντονισμού δεν μπορούσαν να επικαλεστούν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά τη μονιμότητα του επίδικου καθεστώτος, καθόσον είχαν στη διάθεσή τους ορισμένα στοιχεία από τα οποία προέκυπτε ότι το εν λόγω καθεστώς δεν επρόκειτο να διατηρηθεί σε ισχύ.
- 161 Ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι τα σχετικά στοιχεία που επικαλέστηκε η Επιτροπή μπορούσαν να κλονίσουν την εμπιστοσύνη των κέντρων συντονισμού όσον αφορά τη συμβατότητα του καθεστώτος στο οποίο υπάγονται με τους κανόνες της Συνθήκης, τα εν λόγω κέντρα μπορούσαν, εν πάση περιπτώσει, να αναμένουν ότι μια απόφαση της Επιτροπής που ανατρέπει προγενέστερη εκτίμησή της θα τους εξασφαλίζει τον χρόνο που απαιτείται για να λάβουν αποτελεσματικώς υπόψη αυτή τη μεταβολή εκτιμήσεως.

- 162 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι ο χρόνος που παρήλθε μεταξύ της δημοσιεύσεως της αποφάσεως περί κινήσεως της τυπικής διαδικασίας ελέγχου της 20ής Ιουνίου 2002 και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως της 17ης Φεβρουαρίου 2003 δεν αρκούσε για να ληφθεί υπόψη από τα κέντρα το ενδεχόμενο αποφάσεως τερματίζοντας την ισχύ του επίδικου καθεστώτος. Πράγματι, όπως προαναφέρθηκε, το εν λόγω καθεστώς είναι ένα φορολογικό καθεστώς εγκριθέν για περίοδο δέκα ετών, το οποίο προϋποθέτει λογιστικά μέτρα και αποφάσεις χρηματοοικονομικής και οικονομικής φύσεως τις οποίες ένας ενημερωμένος επιχειρηματίας δεν μπορεί να λάβει εντός τόσο σύντομης προθεσμίας.
- 163 Συνεπώς, τα κέντρα συντονισμού για τα οποία η αίτηση ανανεώσεως αδείας εκκρεμούσε κατά την κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως ή των οποίων η άδεια έληγε συγχρόνως ή εντός σύντομης προθεσμίας από την κοινοποίηση της εν λόγω αποφάσεως μπορούσαν βεβαίως να έχουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά τη χορήγηση εύλογης μεταβατικής περιόδου προκειμένου να προσαρμοστούν στα αποτελέσματα της εν λόγω αποφάσεως. Συναφώς, υπό την έννοια «εντός σύντομης προθεσμίας» νοείται μια ημερομηνία της οποίας η χρονική εγγύτητα σε σχέση με την ημερομηνία κοινοποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι τέτοια ώστε τα οικεία κέντρα συντονισμού δεν διέθεταν τον απαιτούμενο χρόνο προσαρμογής στη μεταβολή του επίδικου καθεστώτος.
- 164 Τέταρτον, πρέπει να καταστεί βέβαιον ότι δεν υφίστατο κανένα δημοσίας τάξεως συμφέρον δυνάμενο να κατισχύσει του συμφέροντος των κέντρων συντονισμού για την εκ μέρους της Επιτροπής χορήγηση της εν λόγω μεταβατικής περιόδου.
- 165 Αφενός, επιβάλλεται η επισήμανση ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι το κοινοτικό συμφέρον απάδει προς τη χορήγηση της εν λόγω μεταβατικής περιόδου. Αφετέρου, η άποψη της Επιτροπής στερείται συνοχής, στο μέτρο που καθιστά δυνατή τη διατήρηση σε ισχύ των αδειών που ίσχυαν κατά την ημερομηνία κοινοποιήσεως της εν λόγω αποφάσεως μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2010, ενώ, αντιστρόφως, δεν αναγνωρίζει το ευεργέτημα υπαγωγής σε μεταβατικό καθεστώς στα κέντρα συντονισμού για τα οποία εκκρεμούσε αίτηση ανανεώσεως αδείας κατά την ημερομηνία κοινοποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως ή των οποίων η άδεια έληγε συγχρόνως ή εντός σύντομης προθεσμίας από την κοινοποίηση της εν λόγω αποφάσεως.

166 Τέλος, πέραν του γεγονότος ότι η Επιτροπή δέχθηκε, με την απόφασή της, ότι τα κέντρα συντονισμού είχαν πραγματοποιήσει σημαντικές επενδύσεις και είχαν αναλάβει μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις, πρέπει να τονιστεί ότι κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν υφίστατο κανένα εναλλακτικό ή τροποποιητικό καθεστώς.

167 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από παραβίαση της αρχής προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης είναι βάσιμος.

Επί της παραβιάσεως της αρχής της ισότητας

168 Το Βασίλειο του Βελγίου υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εισάγει αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση μεταξύ των κέντρων συντονισμού των οποίων η άδεια έληξε λίγο πριν την έκδοσή της και τα οποία υπάγονται, ως εκ τούτου, στο επίδικο καθεστώς μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2010 και εκείνων των οποίων η άδεια λήγει μετά την ημερομηνία κοινοποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και για τα οποία δεν προβλέπεται κανένα μεταβατικό μέτρο.

169 Η Επιτροπή αντικρούει το επιχείρημα αυτό υποστηρίζοντας ότι σε όλα τα κέντρα συντονισμού έχει χορηγηθεί δεκαετής άδεια και ότι, στο μέτρο που μπορούν να επωφεληθούν της αδείας τους καθόλη την περίοδο ισχύος της, τελούν υπό την ίδια κατάσταση.

170 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η γενική αρχή της ισότητας επιβάλλει παρόμοιες καταστάσεις να μην αντιμετωπίζονται κατά τρόπο διαφορετικό και διαφορετικές καταστάσεις να μην αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο, εκτός αν αυτή η κατάσταση δικαιολογείται αντικειμενικώς (αποφάσεις της 27ης Μαρτίου

1980, 66/79, 127/79 και 128/79, Salumi, Συλλογή 1980/I, σ. 627, σκέψη 14, και της 6ης Μαρτίου 2003, C-14/01, Niemann, Συλλογή 2003, σ. I-2279, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- ¹⁷¹ Λαμβανομένου υπόψη του συμπεράσματος που περιλαμβάνεται στη σκέψη 167 της παρούσας αποφάσεως, η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως συνέπεια να τυγχάνουν διαφορετικής μεταχειρίσεως κέντρα συντονισμού τα οποία, στο σύνολό τους, είχαν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά τη χορήγηση εύλογης μεταβατικής περιόδου.
- ¹⁷² Ως εκ τούτου, ανάλογα με την ημερομηνία της τελευταίας ανανεώσεως της αδείας εντός του 2001 και 2002, ή με το αν η άδεια λήγει συγχρόνως ή εντός σύντομης προθεσμίας από την κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως, η ισχύς του ευεργετήματος του επίδικου καθεστώτος έχει διαφορετική διάρκεια, καθόσον στην πρώτη περίπτωση λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2010, ενώ στη δεύτερη περίπτωση δεν προβλέπεται καμία μεταβατική περίοδος.
- ¹⁷³ Επομένως, η Επιτροπή, παραλείποντας να θεσπίσει μεταβατικά μέτρα όσον αφορά τα κέντρα συντονισμού των οποίων η άδεια λήγει συγχρόνως ή εντός σύντομης προθεσμίας από την κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως, παραβίασε τη γενική αρχή της ισότητας.
- ¹⁷⁴ Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, στο μέτρο που δεν προβλέπει μεταβατικά μέτρα όσον αφορά τα κέντρα συντονισμού για τα οποία η αίτηση ανανεώσεως αδείας εκκρεμούσε κατά την ημερομηνία κοινοποίησής της προσβαλλομένης αποφάσεως ή των οποίων η άδεια έληγε συγχρόνως ή εντός σύντομης προθεσμίας από την κοινοποίηση της εν λόγω αποφάσεως.

- 175 Στο μέτρο που οι προσφυγές έγιναν δεκτές, παρέλκει η εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 176 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Κατά την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, το Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων.
- 177 Δεδομένου ότι το Βασίλειο του Βελγίου ζήτησε την καταδίκη της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα και αυτή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα των υποθέσεων C-182/03 και C-182/03 R.
- 178 Δεδομένου ότι η Forum 187 ζήτησε την καταδίκη της Επιτροπής και αυτή ηττήθηκε μερικώς, η Επιτροπή πρέπει να καταδικαστεί κατά το ήμισυ στα δικαστικά έξοδα της Forum 187 στην υπόθεση C-217/03 και στο σύνολο των δικαστικών εξόδων της στην υπόθεση C-217/03 R.
- 179 Ωστόσο, επειδή το Πρωτοδικείο καταδίκασε τη Forum 187 στα δικαστικά έξοδα της υποθέσεως στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα διάταξη του Πρωτοδικείου Forum 187 κατά Επιτροπής, πρέπει να απορριφθεί το αίτημα της Forum 187 περί καταδίκης της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα αυτής της υποθέσεως.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) **Ακυρώνει την απόφαση 2003/757/ΕΚ της Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεως που σχεδιάζει να εφαρμόσει το Βέλγιο υπέρ των κέντρων συντονισμού που είναι εγκατεστημένα στο Βέλγιο, στο μέτρο που δεν προβλέπει μεταβατικά μέτρα όσον αφορά τα κέντρα συντονισμού για τα οποία η αίτηση ανανεώσεως αδείας εκκρεμούσε κατά την ημερομηνία κοινοποίησεως της προσβαλλομένης αποφάσεως ή των οποίων η άδεια έληγε συγχρόνως ή εντός σύντομης προθεσμίας από την κοινοποίηση της εν λόγω αποφάσεως.**
- 2) **Απορρίπτει την προσφυγή της Forum 187 ASBL κατά τα λοιπά.**
- 3) **Καταδικάζει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα στην υπόθεση C-182/03 και κατά το ήμισυ στα δικαστικά έξοδα της Forum 187 ASBL στην υπόθεση C-217/03.**
- 4) **Καταδικάζει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα στις υποθέσεις C-182/03 R και C-217/03 R.**

(υπογραφές)